

‘Preventie in de buurt’

Afwegingskader eenmalige subsidies preventie GGZ 2020

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 lichten we de aanleiding voor dit afwegingskader toe. In hoofdstuk 2 gaan we in op het kader waarin het afwegingskader is ontwikkeld. In hoofdstuk 3 gaan we in op de inhoudelijke- en vormcriteria voor het toekennen van de eenmalige subsidies GGZ preventie

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Kader	3
2.1 Uitvoeringsprogramma maatschappelijke zorg Rijstreek ‘Blijf in de Buurt’ 2018–2021	4
2.2 Plan van aanpak preventie en vroegsignalering	4
3. Toetsingscriteria.....	6

1. Inleiding

Sinds 2019 subsidiëren de gemeenten Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop activiteiten die bijdragen aan preventie en escalatie van psychosociale GGZ-problematiek. Er worden subsidies verstrekt voor voorlichting en cursussen aan inwoners over GGZ gerelateerde problematiek, herstelcursussen door ervaringsdeskundigen en maatjesprojecten. Dit sluit aan bij het uitgangspunt van het Uitvoeringsprogramma maatschappelijke zorg Rijnstreek 'Blijf in de Buurt' 2018–2021' om ondersteuning dichtbij, op maat en in de eigen leefomgeving te organiseren. We willen zoveel mogelijk voorkomen dat psychische problemen ontstaan, escaleren of dat inwoners beroep moeten doen op zware zorg.

Per januari 2021 lopen meerdere opdrachten die we als gemeenten hebben gegeven definitief af. Daarnaast komen ook nieuwe taken op ons als gemeente af per januari 2021. Preventie GGZ is één van de gegeven opdrachten die meegenomen wordt in de koersbepaling voor het Sociaal en Maatschappelijk domein. Vanuit de vraag en behoefte van onze inwoners gaan we breed kijken op welke manier we als gemeenten onze opdrachten per 2021 vorm geven. Het belangrijkste uitgangspunt hierbij is dat we uitgaan van de ervaringen van afgelopen jaren. Om de continuïteit van preventieve activiteiten in 2020 te garanderen, stellen we voor om voor dat jaar eenmalige subsidies te verstrekken. Hiervoor stelt Gemeente Alphen aan den Rijn €144.685 beschikbaar en Gemeente Nieuwkoop €39.300.

Voor het toekennen van deze eenmalige subsidies hebben we een afwegingskader gemaakt. Dit afwegingskader is gebaseerd op:

- De uitgangspunten van het uitvoeringsprogramma maatschappelijke zorg Rijnstreek 'Blijf in de Buurt';
- De conclusies van het project met betrekking tot de aanpak preventie en vroegsignalering;
- De uitkomsten van gesprekken met de partijen die momenteel subsidie ontvangen voor het uitvoeren van activiteiten in het kader van GGZ preventie.

2. Kader

In het sociaal en maatschappelijk domein ligt de nadruk op het bevorderen van zelfredzaamheid en het creëren van omstandigheden waarin alle inwoners (inclusief de mensen die zich in een sociaal kwetsbare situatie bevinden¹) prettig zelfstandig kunnen wonen. Deze beweging zien we ook binnen de GGZ waar sprake is van ambulantisering en hervorming van de langdurige GGZ zorg.

---

¹ Inwoners die tijdelijk of langdurig niet voldoende in staat zijn om zelfstandig in hun behoeften en bestaansvoorwaarden zoals onderdak, voedsel, inkomen, sociale contacten en zelfzorg te voorzien.

Vanwege de decentralisatie komen gemeenten en de GGZ elkaar steeds vaker tegen. We willen met elkaar zo veel mogelijk voorkomen dat inwoners een beroep moeten doen op dure zorg. Dat is goed voor iedereen!

2.1 Uitvoeringsprogramma maatschappelijke zorg Rijnstreek ‘Blijf in de Buurt’ 2018–2021

Voor inwoners die zich in een sociaal kwetsbare situatie bevinden, is het niet altijd makkelijk om in eigen behoeften en bestaansvoorwaarden te voorzien. Om ervoor te zorgen dat zij zo zelfstandig mogelijk thuis kunnen wonen en mee kunnen doen in de samenleving krijgen zij thuis (professionele) begeleiding bij het bouwen aan een sociaal netwerk waarbij een van de doelen is om te worden geaccepteerd en geholpen door de omgeving.

In het uitvoeringsprogramma maatschappelijke zorg Rijnstreek ‘Blijf in de Buurt’ beschrijven de Rijnstreekgemeenten de beleidsuitgangspunten voor de maatschappelijke zorg, leggen zij vast hoe zij de maatschappelijke zorg willen integreren in het sociale domein en welke stappen daarvoor gezet worden in de voorbereiding. Deze beleidsuitgangspunten zijn leidend bij het inrichten van een sluitend preventie en signaleringsaanbod:

1. De drie Rijnstreekgemeenten trekken samen op bij de voorbereiding en uitvoering van de maatschappelijke zorg en organiseren zoveel mogelijk zo lokaal mogelijk tenzij blijkt dat dit schadelijk is voor cliënten, onmogelijk of onbetaalbaar.
2. Om te voorkomen dat problemen escaleren of onnodig zware zorg nodig is wordt stevig ingezet op preventie.
3. De toegang tot hulpverlening is zodanig georganiseerd dat deze ook bereikbaar en beschikbaar is voor inwoners in een sociaal kwetsbare situatie zonder expliciete hulpvraag.
4. Het ondersteuningsaanbod voor inwoners in een sociaal kwetsbare situatie is breed en omvat hulp bij gezondheid, inkomen en financiën, huisvesting, werk en/of dagbesteding, sociale relaties en veiligheid.
5. Inwoners in een sociaal kwetsbare situatie, hun vertegenwoordigers en andere belanghebbenden worden zoveel mogelijk en op verschillende manieren betrokken bij de uitwerking van dit programma.

2.2 Plan van aanpak preventie en vroegsignalering

In het kader van de landelijke aanpak personen met verward gedrag hebben de Rijnstreekgemeenten met subsidie van ZonMw een plan van aanpak preventie en vroegsignalering ontwikkeld. Dit plan beschrijft wat nodig is om te voorkomen dat inwoners de grip op hun leven verliezen, problemen escaleren of dat inwoners een terugval krijgen.

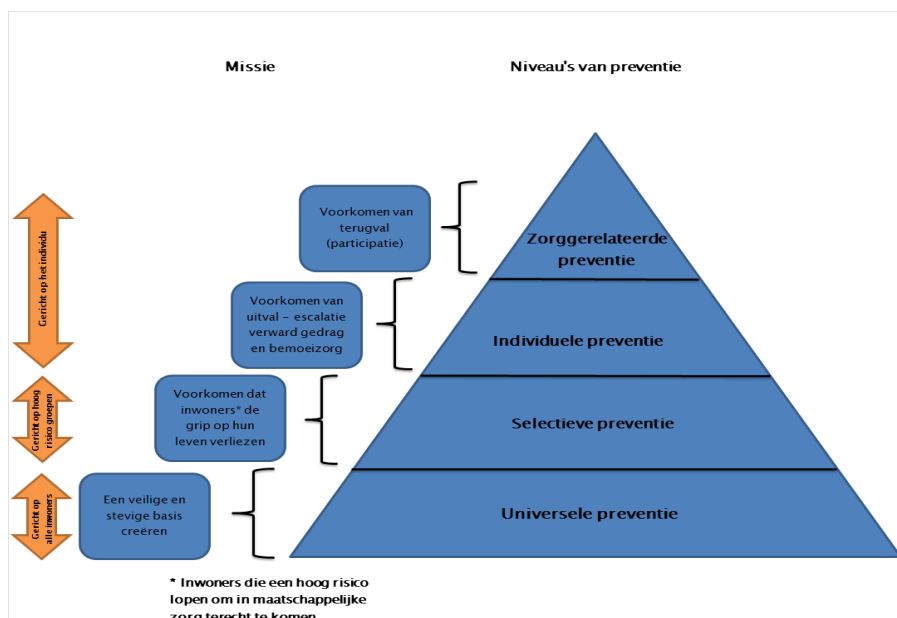
Hiervoor hebben we literatuuronderzoek gedaan, een inventarisatie gemaakt van het huidige preventieaanbod en gesprekken gevoerd met ervaringsdeskundigen, professionals, politie en gemeenteambtenaren. De uitkomsten van dit traject nemen we mee in dit afwegingskader.

In het plan van aanpak preventie en vroegsignalering gaan we ervan uit dat iedere inwoner in een situatie terecht kan komen die hem/haar op de proef stelt. Sommige inwoners komen al op jonge leeftijd in zo'n situatie terecht, omdat zij slachtoffer zijn van huiselijk geweld of vroegtijdig school verlaten. Anderen ervaren pas op latere leeftijd problemen, omdat zij schulden hebben, in een neerwaartse spiraal terecht komen door het verlies van een dierbare of kampen met een verslaving². Deze kwetsbare periode kan aanleiding zijn om tijdelijk of langdurig de grip op het leven te verliezen. Om weerbaarheid in deze situaties te bevorderen richten we collectieve activiteiten in. Met individuele preventieve activiteiten willen we voorkomen dat een situatie escaleert of dat er een terugval plaatsvindt. We maken onderscheid tussen vier vormen van preventie die hiervoor van belang zijn:

1. Universele preventie richt zich op alle inwoners. Basisvoorzieningen zijn laagdrempelig toegankelijk voor alle inwoners. Denk hierbij aan sportfaciliteiten en theater. Alle inwoners kunnen meedoen in onze samenleving.
2. Selectieve preventie richt zich op een specifieke groep inwoners die een hoog risico kunnen lopen op hetgeen je wilt voorkomen.
3. Individuele preventie wordt ingezet bij inwoners met beginnende klachten en voorkomt dat beginnende klachten verergeren tot een aandoening.
4. Zorggerelateerde preventie is bedoeld voor inwoners met een ziekte of aandoening en voorkomt dat een bestaande aandoening lijdt tot complicaties, beperkingen, een lagere kwaliteit van leven of sterfte.

---

² Voorbeelden van risicofactoren om in de maatschappelijke zorg terecht te komen. Zie bijlage 1 voor de uitwerking van deze risicofactoren voor Gemeente Alphen aan den Rijn en Gemeente Nieuwkoop

Afbeelding 1. Vormen en niveaus van preventie³

Uit gesprekken met ervaringsdeskundigen en professionals komt duidelijk naar voren dat het faciliteren van ontmoeting een belangrijke preventieve functie heeft. Voor inwoners met een GGZ achtergrond is het belangrijk om buitenshuis dingen te doen en om betekenisvolle relaties op te bouwen. Hierdoor komen zij niet in een sociaal isolement terecht. Anderzijds is het voor professionals van belang om ruimtes in de wijk te creëren waar je kunt signaleren. Daarnaast is het van belang om het stigma rondom GGZ problematiek aan te pakken zodat inwoners met beginnende problemen en/of GGZ achtergrond zich niet schamen en zich serieus genomen voelen door de maatschappij. Begrip voor elkaar is ons inziens daarbij de sleutel. Instrumenten die hiervoor ingezet kunnen worden zijn voorlichting en deskundigheidsbevordering.

3. Toetsingscriteria

Voor het toekennen van de eenmalige subsidies preventie GGZ hanteren Gemeente Alphen aan den Rijn en Gemeente Nieuwkoop onderstaande inhoudelijke toetsings- criteria. Hierbij zijn de Algemene subsidieverordening 2014 van Gemeente Alphen aan den Rijn en de Subsidieregeling Sociaal Domein van Gemeente Nieuwkoop 2018 leidend, en is het afwegingskader een aanvulling. Uit de aanvraag moet blijken dat is voldaan aan de criteria.

Projecten waarvoor reeds op grond van een gemeentelijke subsidieverordening of anderszins een subsidie wordt verleend, komen niet in aanmerking voor deze subsidie.

³ Gebaseerd op de vormen en niveaus van preventie zoals vastgelegd in de notitie 'Preventie Geestelijke Gezondheidszorg en Verslavingszorg in Holland Rijnland'. Vastgesteld in het PHO van 30 augustus 2017.

Voorwaarden aan activiteiten

1. In de subsidieaanvraag staat aangegeven welke activiteiten worden ingezet, waarom voor deze activiteiten wordt gekozen, wat de beoogde resultaten zijn in combinatie met een realistische tijdsplanning.
2. De begrote kosten zijn duidelijk omschreven en onderbouwd.
3. Als activiteiten worden bijgesteld, gebeurt dat in overleg met de betrokken gemeente.
4. De activiteiten zijn toegankelijk voor inwoners van de Rijnstreekgemeenten.
5. De activiteiten worden lokaal georganiseerd, tenzij onderbouwd wordt dat het in het belang van de inwoner beter is om deze regionaal te organiseren.
6. In de aanvraag wordt een uitsplitsing gemaakt van activiteiten per gemeente. De activiteiten worden naar rato van de beschikbare budgetten voor de twee afzonderlijke gemeenten ingezet.
7. Er is een spreiding van collectieve activiteiten (universele/selectieve preventie) en individuele activiteiten gericht op het voorkomen van psychische problemen, voorkomen van escalatie en terugval (individuele en zorg gerelateerde preventie).
8. De activiteiten zijn gericht op het versterken van het eigen vermogen van cliënten en hun directe leefomgeving om de grip op hun leven te hebben en behouden.
9. Bij de activiteiten zijn in elk geval voorlichting, deskundigheidsbevordering en het faciliteren van ontmoeting opgenomen. Het faciliteren van ontmoeting dient laagdrempelig te zijn.
10. Preventieve activiteiten worden op een vernieuwende manier ingezet (voorbeelden: e-learning voor professionals, video's over GGZ problematiek, aansluiten bij lokale radio stations, werven vrijwilligers via iDoe of WeHelpen).
11. De activiteiten richten zich op:
  - a. Mensen met (beginnende) psychische problemen;
  - b. Mensen die een aantoonbaar verhoogd risico lopen om psychische problemen te ervaren;
  - c. Familie, partners en vrienden van mensen met (beginnende) psychische problemen;
  - d. Professionals die mensen met (beginnende) psychische problemen kunnen signaleren en/of doorverwijzen naar hulpverlening;
  - e. Alle inwoners uit de Rijnstreek die door voorlichting tot een positiever en/of reëler beeld kunnen komen van (mensen met) psychische problemen.
12. Een deel van de inzet wordt gebruikt om de primaire doelgroepen (zie hierboven onder a, b en c) te bereiken.

Voorwaarden aan organisaties die aanvraag indienen

13. De organisatie(s) die de activiteiten organiseren zijn deskundig en ervaren met GGZ problematiek in haar diversiteit, met diverse soorten ziektebeelden, diverse facetten en behandelstadia.
14. Uit de aanvraag moet blijken dat de primaire doelgroep betrokken is geweest bij het opstellen van de aanvraag; er is aantoonbaar met hen samengewerkt bij het opstellen van de aanvraag.
15. Kennis en inzet van ervaringsdeskundigen wordt optimaal benut bij de uitwerking en uitvoering van de activiteiten.

Voorwaarden aan communicatie

16. Organisaties laten door middel van een communicatie- en PR plan zien hoe zij de doelgroepen bereiken, en zetten hiervoor waar mogelijk en nodig nieuwe media in.

Voorwaarden aan samenwerking met lokale partners

17. In de aanvraag wordt beschreven hoe de samenwerking met relevante partners is vormgegeven en hoe de aanvrager zich ervoor inspant om op de hoogte te zijn van bestaande preventieve activiteiten van lokale organisaties. De preventieve activiteiten sluiten aan bij de lokale infrastructuur. Er is geen overlap met bestaande preventieve activiteiten.

Overige voorwaarden

18. Een aanvraag voor een subsidie op grond van dit afwegingskader moet voor 1 oktober 2019 worden ingediend.
19. De Algemene subsidieverordening 2014 van Gemeente Alphen aan den Rijn en de Subsidieregeling Sociaal Domein van Gemeente Nieuwkoop 2018 zijn van toepassing.
20. De aanvraag wordt ingediend bij de gemeenten Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop.
21. De aanvrager maakt gebruik van het aanvraagformulier.
22. Voor de wijze van verantwoorden verwijzen we naar de voorwaarden die hierover opgenomen staan in de Algemene subsidieverordening 2014 van Gemeente Alphen aan den Rijn en de Subsidieregeling Sociaal Domein Gemeente Nieuwkoop 2018.

Beoordeling aanvragen:

- Ingediende aanvragen worden beoordeeld op basis van de hierboven genoemde criteria. Indien hier niet of slechts gedeeltelijk aan wordt voldaan dan kan de subsidiebijdrage (deels) geweigerd worden.
- Verlening vindt plaats voor zover het subsidieplafond dit toelaat.
- Wanneer het totaal aan aanvragen, dat volledig voldoet aan de voorwaarden, leidt tot een overschrijding van het subsidieplafond, dan wordt door de subsidieverstrekker een keuze gemaakt welke aanvragen gehonoreerd worden. Deze keuze wordt gemaakt op basis van de mate waarin wordt voldaan aan de hierboven genoemde criteria, en wordt extra getoetst op de samenwerking zoals beschreven onder punt 17 van dit afwegingskader.
- Uiterlijk 1 december 2019 wordt bekend gemaakt welke aanvraag/aanvragen wordt gehonoreerd. Vervolgens worden de beschikkingen verzonden.